

VIDANYT

EN TIDNING FRÅN SVERIGES STÖRSTA SÅGVERKSKONCERN TILL DIG SOM ÄGER SKOG. NUMMER 4, 2024

TEMA STORM

20 år sedan Gudrun, den mest förödande stormen i modern tid. Vad har vi lärt oss?

NYA VINDAR

"Det är de mindre stormarna man kan förbereda sig på"

"RÖJ I TID OCH GALLRA FÖRSIKTIGARE"

Vindtäta tips från Vidas inköpare

nr.4

8. Efter stormen

Santhe Dahl minns katastrofen.

12. "Allt försvann"

Thomas och Martin vaknade upp och såg horisonten istället för skog.

14. Svens tips

Sven Adersson var med 2005. Nu ger han sina bästa råd för en stormsäkrare skogsvård.

16. Avverka i tid

"Det är de mindre stormarna vi kan förbereda oss för."

18. Varsin skog!

Erika och Peter är ett par med varsin skog att njuta av.

20. Lek med Vidar

"Hela skogen stormar" kräver att ni är både snabba, smarta och kanske lite modiga.

VIDANYTT

KONTAKT: Vida Skog AB, Box 100, 342 21 Alvesta. Telefon: 0472-439 00

PUBLICERINGSANSVARIG: Joanna Kron

TEXT OM INGET ANNAT ANGES: Joanna Kron, Jennie Agnevik

DESIGN: Byn Kommunikationsbyrå, Norrköping

TRYCKERI: TelloGruppen AB

PAPPER: Omslag: 200 g Amber Graphic
Inlaga: 120 g UPM Fine

FOTOGRAFER I DETTA NR:

Omslag: Pexels/
Olga Shenderova
Patrik Sundström
Jonas Ljungdahl
Sid 10: Joakim Berglund/
Expressen/TT
Unsplash
Kaboompics

En omtumlande upplevelse.

Det finns vissa nyheter som man aldrig glömmer. Vi kommer ihåg exakt var vi befann oss och vilka vi var tillsammans med när informationen nådde oss.

Sådana tillfällen är till exempel Estonia, World Trade Center i New York eller tsunamin. Även stormen Gudrun är en sådan händelse som jag mycket väl kommer ihåg.

Jag hörde på nyheterna att ett stormväder skulle dra in över Sverige. Men jag hade aldrig kunnat föreställa mig vidden av den naturkatastrof som skulle följa i stormens framfart. Jag hade inte kunnat se framför mig hur det skulle se ut i naturen, när helt plötsligt all skog och alla landmärken är borta. Och hur mycket det skulle påverka alla drabbade skogsägare.

Dagarna efter stormen blev tumultartade. Trycket på Vida blev stort. Vi ville hjälpa så många skogsägare vi kunde och vi ville tillvarata så mycket timmer det bara gick. Vi på Vida fick en uppgift och vi kopplade på hela vårt kontaktnät för att göra jobbet så bra som möjligt.

I en katastrof så finns det ändå ljusglimtar, och stormen Gudrun var inget undantag. Jag kunde bevittna hur vår personal på Vida som jobbar närmast skogsägare enträget jobbade på för att bringa ordning i kaoset som rådde. Hur kollegor ställde upp för varandra och hur man innovativt och klurigt hittade lösningar på nästan alla problem som uppstod.

En storm av Gudruns storlek är inget jag någonsin vill uppleva igen. Men det jag tar med mig från denna period är också ljusa minnen på hur vi människor finns där för varandra när vi behöver det som mest! 🍷

MÅNS JOHANSSON
Koncernchef Vida AB

Koncernchef sedan 2019, nu även president för Canfor Europe.

Låt fler kronor växa i skogen.

Vida har utvecklat metoder som ger optimal mängd värdefullt, sågat virke ur varje trädstam. Och genom en ny syn på gallring får vi fram fler värdefulla trädstammar ur varje skog. Det ger dig som skogsägare maximal avkastning på din investering. För även om träden på håll ser ganska lika ut, är det stor skillnad på vad man gör av dem när skogen skördas.

Få ut mer av din skog.

Både när den växer och när den skördas.

Läs mer på vidasvag.se

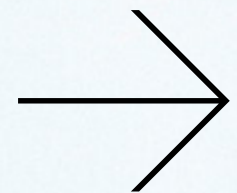
Den stora januaristormen 2005:

GUDRUN

Text: SMHI

Sent under fredagskvällen den 7 januari 2005 kunde ett nybildat lågtryck skönjas nordväst om Irland. Ett knappt dygn senare hade det utvecklats till det mest förödande oväder, vad gäller trädfällning, el- och teleavbrott och inställd tågtrafik, som vi känner till i Sverige.

Stormen Gudrun var en av de mest förödande stormarna i modern svensk historia. Den drabbade framför allt södra Sverige och fällde uppskattningsvis 75 miljoner kubikmeter skog. Också hundratusentals hushåll blev strömlösa, vissa i flera veckor.

Den explosionsartade fördjupningen av lågtrycket berodde främst på att kall luft hade strömmat ner från Grönlandsområdet och stött på mycket mild och fuktig luft nordväst om de Brittiska öarna.

I gränzonen mellan luftmassorna var förutsättningarna för en häftig lågtrycksbildning ideala. På hög höjd fanns också, vilket är vanligt vid en skarp frontzon, en västlig jetström som bidrog till ett utflöde av luft (divergens) på hög höjd och därmed ett påskyndat tryckfall vid marken.

Lördag middag den 8 januari nådde lågtryckets centrum sydvästra Norge och vinden ökade till storm vid svenska västkusten. Kulmen nåddes lite senare under lördagen och natten till söndagen, när lågtryckscentrum passerade Sverige.

Lufttrycket var som lägst ca 960 hPa nära gränsen mot Norge under lördagskvällen. Samtidigt rasade stormen som värst i södra och mellersta Götaland och i orkanbyarna slets miljontals träd upp med rötterna eller knäcktes som tändstickor.

ENORM FÖRÖDELSE

På söndagens morgon avtog vinden och landskapet var på många håll nästan oigenkännligt. Vägar var spärrade, el och telefon utslagna, järnvägstrafiken lamslagen och människor chockade över den enorma förödelsen.

Sju människor miste livet direkt i samband med stormen och som mest var 415 000 hushåll utan ström. En vecka senare var antalet nere i omkring 50 000, men de svåraste fallen återstod; de ensligt belägna gårdarna och de små avlägsna byarna.

SAKNAS METEOROLOGISKA DATA

Då el- och teleförbindelserna bröts på många håll gick tyvärr en hel del meteorologiska data från automatstationer förlorade. Av de stationer som vi fått data från hade Hanö utanför västra Blekinge både högst medelvind, 33 m/s (orkanstyrka), och de kraftigaste vindbyarna, 42 m/s.

Ännu mer anmärkningsvärda är dock de kraftiga västliga vindbyarna inne i det skogrika Småland, där både Ljungby och Växjö noterade 33 m/s. Vindbyar på 25-30 m/s förekom i stora delar av Götaland och även i sydöstra Svealand.

75
miljoner

kubikmeter skog fälldes
under stormen

STORA SKADOR PÅ SKOG

Det var främst Småland, Halland, norra Skåne och Blekinge samt södra Västergötland som drabbades av svåra och omfattande skogsskador. Skogsstyrelsen har uppskattat att omkring 75 miljoner kubikmeter skog fälldes av stormen.

Det är betydligt mer än vad de svåra stormarna hösten 1969 åstadkom tillsammans, då 37 miljoner kubikmeter föll. Skadorna vid 2005 års storm förvärrades av att marken var blöt och utan tjäle. I synnerhet rena granbestånd drabbades värst.

Det bör tilläggas att granplanteringar har ökat kraftigt i omfattning på bekostnad av blandskogar med träd i olika åldrar, vilket försvårar direkta jämförelser med äldre stormar i södra och västra Götaland.

ÅTERKOMSTTID

I det värst drabbade området var återkomsttiden mer än 50 år. I stora delar av Småland, Halland och norra Skåne har de byvindhastigheter som förekom under stormen Gudrun en beräknad återkomsttid mellan 20 och 50 år. Lokalt i bland annat östra Sveland var det också fråga om återkomsttider över 20 år. ²⁰

I Sverige definieras en storm som när medelvindhastigheten når minst 24,5 m/s (88,2 km/h). Vid dessa hastigheter kan det uppstå betydande skador på byggnader, träd och elledningar. För att det ska räknas som orkan måste medelvindhastigheten uppgå till minst 32,7 m/s (117,7 km/h). Orkaner är mycket sällsynta i Sverige.

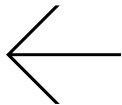
Under Gudrun uppmättes en av de högsta stormvågorna någonsin i svenska vatten, med vågor på upp till 14 meter i södra Östersjön. Den högst uppmätta vindhastigheten i Sverige inträffade under stormen Gudrun den 8 januari 2005 vid Hanö utanför Blekinge.

De områden som oftast drabbas hårdast av stormar i Sverige är de södra och västra delarna av landet. Detta beror på att dessa regioner är mer exponerade för kraftiga väderfronter från Atlanten och Nordsjön.

”Det var vårt ansvar att försöka ta hand om allt timmer och hålla det fräscht.”

Santhe Dahl, styrelseordförande

SANTHE DAHL
Styrelseordförande
Vida AB
Mellan åren 1999 och 2019 var Santhe Dahl koncernchef och majoritetsägare på Vida.

Dagarna efter stormen

Stormen Gudrun påverkade hela skogssverige och Vida var inget undantag. Santhe Dahl, som var koncernchef på Vida när stormen drog in, minns och berättar hur han upplevde stormen och hur den påverkade Vida.

Den 8 januari befann jag mig i min sommarstuga på västkusten och körde hem till Småland under eftermiddagen. Jag märkte inte att det blåste så mycket då. På natten ringde räddningscentralen mig för att höra om vi hade truckar att låna ut som kunde hjälpa till att få loss bilar som fastnat. Det var första gången jag förstod att detta var allvarligt. På morgonen bestämde jag mig för att köra till våra sågverk i Vislanda och Alvesta för att se om de hade

blivit skadade. När jag körde genom skogen var det som att någon gått och klippt träden med en stor sax, det låg stockar överallt. Efter sågverksbesöken körde jag mot mitt föräldrahem och byarna runt omkring. Jag kommer ihåg stormen 1969, då åkte jag ut med min far för att kolla på landskapet. Framåt lunch konstaterade jag att förödelsen var nog i samma dignitet som då. Men det skulle visa sig att det var väldigt mycket värre än så.

TIMMERBRIST SKULLE BLI FÖLJD
Det blev några oroliga timmar som följde. Jag fick höra av Vidas inköpare att de haft skogsägare hemma hos sig kl 05 på morgonen för de ville sälja sin skog. Och de ville få försäkrat för sig att Vida skulle köpa den. Snabbt kunde vi räkna ut att all den stormfällda skogen skulle leda till timmerbrist längre fram, därför började vi snabbt fundera på hur vi skulle kunna lagra timmer. I början funderade vi på att lagra i grushål

eller sänka det i sjöar. Men istället började vi lagra timret på åkrar då vi snart insåg att vi måste ha närhet till både vatten samt god tillgång på el. Många har sett bilder på vår lagringsplats på Byholma. Det var en bra plats som låg mitt i stormens öga. Där fanns vatten i samband med Bolmen och elkraft då det tidigare varit en flygplats. Som mest lagrades där 1 miljon m³fub av de 3,5 miljon m³fub som vi hade på sammanlagt 17 olika lagringsplatser. Vid denna tidpunkt förbrukade Vida cirka 1,8 miljoner m³fub årligen. Vi hade en ambition att totalt lagra 500 000 m³fub men lagren bara växte och blev större än vi någonsin kunnat tro. Oturligt nog kom Stormen Per 2007 och med det ett nytt flöde av timmer. Samtidigt ville vi också fortsätta att köpa den andel av skog som bjöds ut, då det var viktigt för oss att vara en trygg skogspartner. Så under väldigt många år lagrade vi timmer och det var först 2012 som vi sågade det sista Gudrun-timret. Då var stockarna sju år.

STORA LAGER
Det följde en tid med mycket jobb. Både direkt men också långt senare. Vi öppnade nya lagringsplatser så länge som 6-9 månader efter Gudrun. Vi hade lastbilar som gick dygnet runt. Arbetet med att ta hand om all fallen skog såg inte ut att ta slut. På Byholma fick vi hyra in en stor kran, liknande en sådan man har i hamnar. Vältorna var 12 meter höga så vi behövde stora maskiner för att kunna hantera dem. Det var viktigt att det kom vatten på timret hela tiden. Därför hyrde vi en helikopter för att med jämna mellanrum köra över alla lager och se att de vattnades med ett jämnt flöde. Det var vårt ansvar att försöka ta hand om allt timmer och hålla det fräscht. Vi tog en ekonomisk risk. Ingen hade någonsin lagrat timmer så länge och vi visste inte hur stockarna skulle påverkas.

ÅTERBLICKEN
Efter stora stormar förändras landskapet totalt. Jag förstår att det blir en chock och tragedi för många. Skogen har inte bara ett ekonomiskt värde utan även ett stort känslomässigt värde för de flesta. Jag är stolt på sättet Vida hantlade Gudrun och Per. Vi gjorde allt i vår makt för att det skulle bli så bra som möjligt både för Vida och för skogsägarna. Vi var modiga och tog stora lån för att kunna köpa in allt timmer och vi lånade över 1 miljard av banken för att kunna göra det. Vi köpte också vårt största kontrakt under den här tiden, det var på 1 miljon kubikmeter. Jag ska inte sticka under stolen med att det var en spännande tid att jobba i skogsbranschen men trots det är stormar inget vi vill ha. Vi vill kunna planera vår produktion och ha ett jämnt flöde av råvara. 🌲

Vida lagrade 3,5 miljoner m³fub på sammanlagt 17 olika lagringsplatser.

Plockepinn

Utanför Vislanda i juli 2005. Ett halvår efter Gudrun och arbetet med att ta hand om den stormfällda skogen känns nästan övermäktigt. Men med envist och uthålligt arbete gick det.

ÄR SKOGEN FÄRDIGVUXEN SÅ ÄR DEN

I ett rött hus ute på landet, med höstfärgade träd runtomkring, möter Vidanytt skogsägarna Thomas och Martin. Det är Thomas föräldragård och släkten har bott på gården i inte mindre än fem generationer.

Thomas är Martins pappa, och de hoppas båda att nästa generation en gång ska vilja ta över skogsfastigheten, strax utanför Vislanda, när tiden är inne.

Minnet av stormen Gudrun har etsat sig fast, och det är en morgon de aldrig kommer att glömma.

– Det var hemskt, man trodde inte att det var sant. Det fanns ingen skog längre när man vaknade, utan istället såg man horisonten, minns Thomas.

SÅG UT SOM KRIGSSKÅDEPLATS

På Thomas skogsfastigheter utanför Vislanda föll 8 000 kubikmeter timmer vid stormen Gudrun, och i stormen Per fälldes ytterligare 1 000 kubikmeter.

– När man förstått att all skog runt huset var borta började vi ta oss till fots för att se hur långt det fortsatte, men det tog aldrig slut. Det låg skog överallt, vägarna var borta och det såg ut som en krigsskådeplats. Ibland gick vi fyra meter över marken, och vid ett tillfälle såg vi till och med bilar under oss. Man blev orolig för man kunde inte föreställa sig

hur all skog någonsin skulle kunna huggas upp, fortsätter Martin.

KÄNNER STOLTHET FÖR SÅGVERKET

Men det skulle visa sig att det skulle gå bra. Vida valde ut Thomas gård att börja uppröjningsarbetet på, och snabbt var en grupp irländare på plats.

– Vida tog ett stort ansvar. De var enkla att få tag på och var snabbt på plats. De tog också ansvar att ordna alla lagringsplatser, inte minst Byholma som var väldigt stort. Vi sålde all stormfälld skog till Vida. Det är ett stort bolag men ändå lokala. Sågverket i Vislanda, som ligger nära oss, är en del av Vidas historia och vi i bygden känner stolthet för det, berättar Thomas.

ALLA LANDMÄRKEN FÖRSVANN

De berättar hur naturen ändrade sig efter stormen och att inget var sig likt.

– Alla stigar och landmärken försvann. Allt det som jag vuxit upp med. Nu efter 20 år känner man fortfarande inte riktigt igen sig.

Efter stormen tog jag över en del av skogsfastigheten och de första 20 åren har jag fått ägna åt plantering och röjning, förklarar Martin.

NYTT MINDSET EFTER STORMARNA

Martin berättar att de efter stormen återigen planterat mycket gran. De tycker att vid den tiden pratades det inte så mycket om ståndortsanpassning.

– När vi återplanterade borde vi kanske satt mer tall på de torra markerna men valet föll på gran. Vi har redan hunnit gallra ett bestånd och det växer på bra. I stormen föll den fina, långa granen och sedan stormen Per har bara enstaka träd stormfällts, berättar Martin.

Efter stormen Gudrun har nya förhållningssätt etablerats.

– Vårt mindset har förändrats efter Gudrun. Det finns ingen mening att överhålla skog, är den färdigvuxen så är den. Nu har vi sett vad som kan hända, avslutar Thomas. ☺

”Alla stigar och landmärken försvann. Allt det som jag vuxit upp med.”

Martin Carlsson, skogsägare

För många skogsägare innebar Gudrun ett totalt omkullkastande av deras skogsinvesteringar och generationers arbete. Vi har pratat med Sven Andersson, virkesinköpare på Vida, som var mitt i händelsernas centrum.

Sven, som vid tiden för stormen arbetat sex år som virkesinköpare för Vida, minns tydligt den kaotiska perioden. Idag delar han sina insikter och lärdomar som kan hjälpa skogsägare att förbereda sig för framtidens utmaningar.

MÅNDAGEN EFTER STORMEN VAR KAOTISK

När Gudrun slog till var Sven redan en erfaren virkesinköpare med ett stort kontaktnät. Tillsammans med två kollegor arbetade han

från Vidas kontor i Vislanda. När vi pratar med honom om den första tiden efter stormen hörs det fortfarande i hans röst vilken chock det var:

– Måndagen efter stormen var minst sagt kaotisk. Telefonen gick i ett. Skogsägare stod bokstavligen utanför min dörr och bad oss om hjälp. För många var det en känsla av förtvivlan och panik – hela deras skog låg som plockepinn och risken var stor att den skulle bli förstörd om vi inte snabbt fick ut virket, berättar Sven.

Svens råd:

”Röj i tid och gallra försiktigare. Låt inte skogen stå för länge och få in mer blandskog”

Med hektiska dagar och en överväldigande mängd skog att hantera, minns Sven tydligt hur Vida snabbt insåg omfattningen av förödelserna.

– Vår styrelseordförande, Christer Johansson, tog upp oss virkesinköpare i en helikopter för att vi skulle se skadorna från ovan. Det såg ut som ett krigsfält. Efter den flygturen förstod vi att vi behövde köpa in så mycket skog vi bara kunde, säger Sven.

UTMANINGARNA ATT HANTERA FÖRÖDELSEN

Den största utmaningen för Vida och skogsägarna var att få ut den enorma mängden stormfälld skog från markerna, särskilt eftersom vägar var begrävda under bråte.

– När vi var ute hos en skogsägare kunde vi gå på meterhöga travar av fälld skog. Det tog oss lång tid att bara få fram skogsvägarna så att vi kunde börja transportera ut timret, förklarar Sven.

För att klara den ökade arbetsbördan fick Vida anlita utländsk arbetskraft.

– Jag minns tydligt när en pickup med nio killar från Estland kom, redo med motorsågar i ena handen och en cigarett i den andra. De jobbade effektivt, träd efter träd, säger Sven med ett skratt.

Sven, som vanligtvis hade två maskinlag under sig, hade nu nio maskiner igång samtidigt för att hantera volymerna.

VIDAS STÖD TILL SKOGSÄGARNAS

Trots kaoset var Vida snabba med att besluta om att köpa in virke i stor skala för att stötta skogsägarna. Stormen kom vid en tidpunkt när

Vida precis startat upp bolaget Vida Skog, vilket gav företaget bättre förutsättningar att hantera krisen. Detta beslut visade sig vara avgörande för hur bra företaget klarade av stormens utmaningar.

– Vi hade en strukturerad inköpsorganisation och kunde stötta varandra. Vi lånade virkesinköpare från andra regioner för att hjälpa till i mitt område, som var värst drabbat, säger Sven.

LÄRDOMAR FRÅN GUDRUN

Tiden efter Gudrun var hektisk, men Sven ser tillbaka på den med både tacksamhet och reflektion.

– Jag blev definitivt mer stresstålig. Man lärde sig att prioritera det viktigaste och arbeta mer effektivt. Vi fick också en logistikavdelning som hjälpte oss att hantera krisen på ett mer strukturerat sätt, säger han.

FRAMTIDENS UTMANINGAR OCH RÅD TILL SKOGSÄGARE

– En stor anledning till att så mycket skog föll i just mitt område var att det stod mycket gammal skog i detta platta landskap. Skogsägare hade under lång tid varit försiktiga med att avverka, men ibland är det faktiskt nödvändigt för att förebygga

sådana här skador, förklarar Sven. Stormen Gudrun var en väckarklocka för många skogsägare när det gäller hur man bäst hanterar sin skog inför framtida stormar och klimatrelaterade utmaningar.

Hans råd till dagens skogsägare är tydligt:

– Röj i tid och gallra försiktigare. Låt inte skogen stå för länge och få in mer blandskog.

SÄKERSTÄLL DIN SKOG INFÖR FRAMTIDA STORMAR

Efter stormen Gudrun utvecklade Vida sina tjänster för att bättre stötta skogsägarna. Idag erbjuder Vida en helhetsservice med rådgivning och stöd genom hela skogsprocessen.

– Vi är inte bara virkesinköpare, utan också rådgivare. Vårt mål är att skogsägaren ska få ut så mycket som möjligt av sin skog, både när den växer och när den skördas, säger Sven.

Sven har en stark uppmaning till dagens skogsägare: vänta inte med att ta hand om din skog.

– Det är bara en tidsfråga innan nästa storm kommer. Genom att röja och gallra i tid kan du minska risken att din skog blåser ner. Det vinner vi båda på. ☺

Stormen Gudrun ligger 20 år bakom oss. Om du har skött din skog bra är det dags för den första gallringen i den skog som planterades efter stormen. Skanna QR-koden för kontaktuppgifter till oss på Vida, så hjälper vi dig med att planera din gallring.

Forskningen visar:

Risken att inte bestämma över sin egen avverkning

Stormar är något som i stor utsträckning påverkar vårt skogsbruk och som leder till att vi inte alltid kan bestämma över våra skogliga uttag. Ulf Johansson på Tönnersjöhedens försökspark konstaterar att det är de mindre stormarna man kan förbereda sig för.

Tönnersjöhedens försökspark i Halland grundades 1923 och tillhandahåller mark för olika typer av skogliga fältförsök. Parken förfogar över ca 1000 hektar där gran är det dominerande trädslaget. Att försöksparken etablerades där den gjorde berodde på att man i slutet på 1800-talet planterade gran och tall på gamla ljunghedsmarker. Man var intresserad av att långsiktigt följa upp vad som händer i skogsekosystemen när öppna marker blev slutna skogar. Under årens lopp har parken successivt blivit mer grandominerad. En historia som är väldigt lik den i sydvästra Sverige.

FÖRSÖK BLEV OANVÄNDBARA

Under stormen Gudrun år 2005 föll det cirka 42 000 kubikmeter virke i försöksparkens skogar. Och under stormen Per två år senare föll det ytterligare 11 000 kubikmeter. Stormarna skadade många av fältförsöken i Tönnersjöheden. En del försök blev helt oanvändbara och en del blev enbart mindre skadade. I runda tal står planerade avverkningar endast för 50% av uttagen från skogen på Tönnersjöheden och 50% avverkas efter skador orsakade av stormar. Stormar är en del av granskogsbruket och något som Tönnersjöheden inte ignorerar utan tar med i sin skogliga planering.

HADE REDAN KUNSKAP

Ulf Johansson var försöksledare under stormen Gudrun och berättar att en del i att driva en försökspark också är att dra lärdomar av de skador som skogarna kan utsättas för.

– På Tönnersjöheden hade vi redan mycket kunskap om vad som händer efter en storm i och med forskningen som gjordes efter de stora stormarna 1969, och efter Gudrun kunde mycket av den kunskapen bekräftas.

Den första kunskapen som bekräftades efter Gudrun var att det väldigt tydligt är medelålders och äldre skog som skadas i större omfattning än yngre skog i en storm.

– Äldre skog har högre träd och ju högre skogen blir, desto mer stormkänslig blir den. Det påverkar hur länge man bör låta skogen växa innan den avverkas, menar Ulf.

NÅGOT MAN FÅR LEVA MED

Ulf såg också tydligt att nygallrade skogar är mer utsatta än skogar som gallrats för en längre tid sedan.

– Det är något man får leva med för man vet ju aldrig när nästa storm kommer. Däremot går det att planera för att undvika gallring i äldre skogar.

GRANSKOGAR EXTRA KÄNSLIGA

Personalen på Tönnersjöheden såg tydligt att granskogar är mer känsliga för stormar då de har ett ytligt rotsystem. Hans tips är att skogsägare ska ta med förändringar i landskapet i sin planering. Vindutsatta platser i landskapet som höjder och åsar ligger mer exponerade än skog som ligger mer skyddat. Skogsägare bör alltså fundera över hur man planerar sin avverkning och vilken skog man öppnar upp när man avverkar.

– På Tönnersjöheden har vi mycket fältförsök att ta hänsyn till. På de areal vi förfogar över som inte är fältförsök har vi dragit ner omloppstiden. Det enda vi vet är att det kommer en lika stor storm som Gudrun igen, vi vet bara inte när. När stormar som Gudrun kommer så blåser mycket gammal skog ner. Det är effekterna av de mindre stormarna vi kan påverka i större utsträckning och det är för de vi ska planera vårt skogsbruk.

Sverige drabbas i genomsnitt av en till två större stormar per år, vanligtvis under vintermånaderna då väderförhållandena är mer turbulenta. Vissa år kan dock vara mildare, medan andra kan drabbas av fler eller kraftigare stormar.

De njuter av sina skogar

Äkta paret Erika och Peter lever tillsammans, bor tillsammans och har barn tillsammans. Men skogen, den äger de var för sig. Trots att de enskilt äger sin skog hjälps de åt med det praktiska och bollar hur de bäst ska sköta sina fastigheter.

”Det viktiga för oss är att sköta och förvalta den skogsmark som vi redan äger”

Erika Henmalm Koch och Peter Koch

Peter förvärvade sin skog vid ett generationsskifte 1987. Erika köpte sin första skog några år senare, 1993, av sin mormors dödsbo. Därtill har hon köpt gården som de bor på år 1998. Peter är utbildad skogstekniker, medan för Erika, som är jurist och fastighetsmäklare och har vuxit upp på en gård, har intresset för skog vuxit med åren.

VILL ÄGNA MER TID I SKOGEN

Mycket av sin lediga tid ägnar paret i skogen. Peter som är pensionär sedan några år är självverksam och tar bara hjälp med större åtgärder eller vid slutavverkning. Erika arbetar fortfarande i sitt eget företag, men ser att en pension är nära förestående och då ser hon fram emot att ägna ännu mer tid i skogen.

– Jag planerar framöver att jobba i skogen cirka två dagar i veckan. Det kommer bli bra för både kroppen och knoppen. Jag har suttit vid dator så mycket under mitt yrkesliv och nu ser jag fram emot att jobba mer praktiskt.

INSTÄNGDA I 11 DAGAR

Parets skogar drabbades förhållandevis mildt av stormen Gudrun. Det är andra minnen som gör sig påmind. Erika minns tillbaka:

– Vi var instängda här på gården i ca 11 dagar. Vi hade ingen el och vägarna var inte farbara under de första dagarna. Det jag minns av den tiden var att vi hade fullt upp med att hålla oss mätta, rena och varma. Vi fick hämta vatten i sjön och på så sätt kunde vi tvätta oss och använda toaletten. Tur att vi hade eldstäder och gasolplattor.

FÖRSIKTIG FÖRSTA GALLRING

Erika och Peter har alltid gallrat försiktigt, då deras uppfattning är att om man gör för stora uttag ökar riskerna för stormskador.

De berättar att om man gör en försiktigt första gallring möjliggör det att man kan göra sin andra gallring tidigare och med större virkesuttag.

– Om man planerar långsiktigt kan man gallra försiktigt och låta skogen stå och växa till sig. Det har många fördelar. Dels får man en stormsäker skog, dels får man också ett större virkesförråd vid framtida slutavverkning, berättar Peter.

ENTREPRENÖREN VIKTIG

De har även tankar kring vilka maskiner som ska gallra i deras skogar.

– Med mindre maskiner behöver stickvägarna inte bli så breda och på så sätt minskar man risken för stormskador. En annan viktig sak för mig är att träffa entreprenörerna, de som ska utföra jobbet i min skog. Den sociala biten är också betydelsefull – man bygger relationer med sina entreprenörer, konstaterar Peter.

FÖR KOMMANDE GENERATIONER

Att köpa mer mark är inget som de planerar för i dagsläget.

– Det viktiga för oss är att sköta och förvalta den skogsmark som vi redan äger. I mitt jobb som fastighetsmäklare träffar jag många skogsägare som vill göra tillköp till sitt redan ägda skogsinnehav. Jag njuter av att vara i skogen och se hur jobbet man lägger ner ger resultat, och det är tillfredsställande att till exempel underröja bestånd som man en gång har planterat, säger Erika.

– Skogen ger en inkomst till gårdarna, men i förlängningen är det en förvaltning för kommande generationer, avslutar Peter. ☺

ERIKAS TVÅ FASTIGHETER:

155 ha, varav 131 ha produktiv skogsmark. Bonitet 8 resp 7,2. Gran 49%, tall 26%, löv 25%. Dubbelcertifierad

PETERS FASTIGHET:

719 ha varav 614 ha produktiv skogsmark. Bonitet 7,7. Gran 57%, tall 30%, löv 13%. PEFC-certifierad

Hej alla äventyrare!

"Kom ihåg – i 'Hela skogen stormar' gäller det att vara snabb som vinden!"

Vidar, snabb ekorre

Idag har jag en superrolig lek som ni kan leka ute i skogen. Leken heter "Hela skogen stormar" och den kräver att ni är både snabba, smarta och kanske lite modiga!

Så här gör ni: Börja med att dela upp er i fyra grupper, där varje grupp får vara ett trädslag – till exempel lönn, gran, tall och ek. Varje trädslag har ett eget bo vid ett träd och i mitten av skogen, eller spelplanen, finns en vilande stormvind! Stormvinden är en mäktig, virvlande kraft som försöker fånga de andra barnen när de springer runt. Stormvinden kan vara en vuxen, men det kan också vara en av er som vill vara tagare.

När den vuxna ropar "Ekarna!", ska alla ekar snabbt lämna sitt bo och springa några varv runt Stormvinden. Men var på er vakt! Stormvinden kan vakna när som helst och då gäller det att snabbt springa tillbaka till sitt bo innan ni blir fångade! Om den vuxna istället ropar "Hela skogen stormar!", måste alla trädslag rusa ut ur sina bon och försöka hinna tillbaka innan stormvinden tar dem.

Blir du fångad? Då blir du också en stormvind och hjälper till att fånga fler kompisar! 🌀

Ta en bild och maila den till vidar@vida.se. Som tack får du en liten present. Nu kör vi – låt stormen börja!

Vill du se mer från Vida? Följ oss på sociala medier!

Lyssna på vår podd
Växande värden om
nyttan med skogen.
Finns där poddar finns.

Vidaibilder

Vida Gruppen

Vida Gruppen

Scanna koden

Håll dig uppdaterad om
det senaste från Vida
genom att prenumerera
på vårt **nyhetsbrev**.